

AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

lebensministerium.at

Ministerul
Mediului

Empowered lives.
Resilient nations.

GHID PRIVIND INCLUDEREA DIMENSIUNII DE GEN ÎN DOMENIUL ENERGETIC ÎN CONTEXTUL SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

CUPRINS

Introducere	3
1. Abordări conceptuale ale egalității de gen în domeniul energetic în raport cu schimbările climatice	6
2. Instrumente de valorificare a egalității de gen în domeniul energetic	10
Recomandări	15

INTRODUCERE

La etapa actuală schimbările climatice, care generează un complex de probleme de interes global, se află în atenția tuturor statelor.

În viziunea experților, încălzirea globală implică, în prezent, două probleme majore pentru omenire: pe de o parte, **necesitatea reducerii drastice a emisiilor de gaze cu efect de seră** în vederea stabilizării nivelului concentrației acestor gaze în atmosferă care să împiedice influența antropică asupra sistemului climatic și să dea posibilitatea ecosistemelor naturale să se adapteze în mod natural, iar pe de altă parte, **necesitatea adaptării la efectele schimbărilor climatice**, având în vedere că aceste efecte sunt deja vizibile și inevitabile din cauza inerției sistemului climatic, indiferent de rezultatul acțiunilor de reducere a emisiilor¹.

În pofida tuturor eforturilor globale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, **temperatura medie globală va continua să crească în perioada următoare**, fiind necesare **măsuri cât mai urgente de adaptare la efectele schimbărilor climatice**. Astfel, **adaptarea la efectele schimbărilor climatice** trebuie să reprezinte un element important al politicii naționale.

În Republica Moldova, în contextul angajamentelor internaționale a fost elaborată Strategia națională de adaptare la schimbarea climei a Republicii Moldova. În vederea eficientizării răspunsului statului cu suportul Proiectului ADA/ PNUD: „Suport pentru procesul național de planificare a adaptării Republicii Moldova la schimbările climatice” au fost elaborate mai multe documente în vederea adaptării specifice a sectoarelor sănătății, silviculturii, energetic, transport și infrastructură la efectele schimbărilor climatice.

Adaptare: Procesul de ajustare la clima actuală sau cea prognozată, precum și la efectele ei. În sistemele umane, adaptarea urmărește să modereze sau să evite daunele sau să exploateze oportunitățile benefice. În unele sisteme naturale, intervenția umană poate facilita adaptarea la clima așteptată și la efectele ei.

Conform definiției IPCC (Comitetul Interguvernamental privind Schimbarea Climei) adaptarea este procesul de ajustare a sistemelor naturale și antropice la variabilitatea climatică curentă sau la schimbările climatice de viitor, în scopul moderării daunelor sau explorării oportunităților de beneficiu (IPCC, TAR, 2001 p.995).

Totodată, politicile la nivel național, sectorial și local trebuie dezvoltate în baza abordărilor prin prisma drepturilor omului și egalității de gen, pe baza principiilor solidarității și coeziunii sociale.

Reiterăm faptul că *Parlamentul European*, recunoscând că schimbările climatice exacerbează discriminarea bazată pe sex, pe lângă celelalte efecte dezastruoase, subliniază faptul că schimbările climatice și efectele negative ale acestora ar trebui, de asemenea, considerate o problemă de dezvoltare cu implicații de gen, care afectează toate sectoarele (social, cultural, economic și politic), de la nivel local până la nivel global, și că sunt necesare eforturi concertate din partea tuturor părților implicate pentru a face astfel încât măsurile de reducere a schimbărilor climatice și a riscului de dezastru să respecte dimensiunea de gen, populațiile indigene și drepturile omului².

1 Ghid privind adaptarea la efectele schimbărilor climatice, București.
<http://www.meteoromania.ro/anm/images/clima/SSCGhidASC.pdf>

2 <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2012-0145&language=RO&ring=A7-2012-0049>

Statele lumii, prin aprobarea noii Agende de Dezvoltare Durabilă („Agenda 2030”)³, au confirmat angajamentul în vederea realizării dezvoltării durabile în cele trei dimensiuni – economică, socială și de mediu – într-un mod echilibrat și integrat. Bunăstarea, sănătatea femeilor și a bărbaților, impactul schimbărilor climatice reprezintă subiecte de importanță majoră.

Astfel, printre Obiectivele de Dezvoltare Durabile (ODD) se regăsește Obiectivul 7, care stipulează *asigurarea accesului la energie la prețuri accesibile, fiabilă, durabilă și modernă pentru toți*. Obiectivul 5 prevede *realizarea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor*.

În cadrul Obiectivului 13 *luarea măsurilor urgente de combatere a schimbărilor climatice și impactul acestora se regăsește ținta de promovare a mecanismelor de creștere a capacității legate de planificarea și managementul eficient al schimbărilor climatice în țările mai puțin dezvoltate și ale statelor insulare mici în curs de dezvoltare, inclusiv cu accent pe femei, tineri și comunitățile locale și marginalizate*.

Astfel, adaptarea și atenuarea schimbărilor climatice este esențială pentru protecția mijloacelor de bunăstare și realizarea unui progres continuu a dezvoltării durabile. Schimbările climatice afectează toți membrii societății, dar impactul acestora poate fi diferit asupra bărbaților și femeilor. Prin urmare, este important să înțelegem dimensiunea de gen atunci când se lucrează asupra măsurilor de adaptare/ de atenuare a schimbărilor climatice, având în vedere rolurile și responsabilitățile diferite ale femeilor și bărbaților în societate/ comunitatea acestora.

În acest context, a fost elaborat prezentul „Ghid privind includerea dimensiunii de gen în domeniul energetic în contextul schimbărilor climatice” („Ghidul”) în vederea fortificării capacității de adaptare a instituțiilor abilitate din Republica Moldova la efectele actuale și potențiale ale schimbărilor climatice, prin prisma dimensiunii de gen.

Scopul „Ghidului” constă în sensibilizarea de gen a specialiștilor abilitați din domeniul energetic în vederea integrării dimensiunii de gen în cadrul politico-regulamentar și în activitățile sectoriale în contextul schimbărilor climatice.

Obiectivele „Ghidului”:

- familiarizarea specialiștilor cu specificul dimensiunii egalității de gen în sectorul energetic în contextul schimbărilor climatice;
- asigurarea specialiștilor cu instrumente relevante în vederea valorificării dimensiunii egalității de gen în sectorul energetic în raport cu schimbările climatice;
- identificarea măsurilor speciale sensibile la gen privind adaptarea sectoarelor critice pentru a limita efectele negative prognozate ale schimbărilor climatice.

„Ghidul” este adresat autorităților centrale și locale, specialiștilor abilitați, dar și persoanelor interesate de subiect.

Prezentul „Ghid” va contribui la o înțelegere mai bună a impactului anticipat al **schimbărilor climatice din perspectiva de gen** și a factorilor favorizanți care condiționează deciziile și comportamentele femeilor și bărbaților în diverse situații.

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

Unul din cinci oameni nu are încă acces la energie electrică modernă.

3 miliarde de oameni se bazează pe lemn, cărbune, mangan sau deșeurile de origine animală pentru prepararea mâncării și încălzire.

Energia este contribuabilul dominant la schimbările climatice, reprezentând aproximativ 60 la sută din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră la nivel mondial.

Reducerea intensității carbonului din energie este un obiectiv-cheie în obiectivele climatice pe termen lung.

Sursa: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/energy/>

I. ABORDĂRI CONCEPTUALE ALE EGALITĂȚII DE GEN ÎN DOMENIUL ENERGIEI ÎN RAPORT CU SCHIMBĂRILE CLIMATICE

1.1. Concepte-cheie

Gender/ Gen se referă la caracteristicile femeilor și bărbaților construite social, exprimate prin rolurile și responsabilitățile socioculturale ale femeilor și bărbaților în orice societate. Majoritatea oamenilor se nasc cu sexul definit, dar ei învață normele și comportamentele corespunzătoare societăților lor, inclusiv interacțiunile cu persoane de același sex sau opus, în cadrul gospodăriilor casnice, în câmpul muncii, la nivel de comunități. Genul poate varia de la o societate la alta, în timp și spațiu.

Sexul se referă la diferențele biologice și fiziologice care definesc o persoană ca femeie sau bărbat, cum ar fi organele de reproducere interne și externe, precum și hormonii și cromozomii. Diferențele fiziologice dintre bărbați și femei sunt universale și, de obicei, determinate la naștere.

Rolurile de gen sunt comportamente învățate într-o societate concretă, comunitate sau grup social, în care oamenii sunt condiționați să perceapă activități, sarcini și responsabilități ca bărbat sau femeie. Aceste percepții sunt influențate de vârstă, clasă, castă, rasă, etnie, cultură, religie sau alte ideologii, și de mediul geografic, economic și politic. Rolurile de gen într-un context social dat pot fi flexibile sau rigide, similare sau diferite, complementare sau contradictorii.

Abordarea integratoare a egalității de gen (gender mainstreaming) este procesul de identificare și integrare a nevoilor și intereselor femeilor și bărbaților în fiecare program, politică, strategie, activități administrative sau financiare legate de măsurile de adaptare la schimbările climatice. Abordarea integratoare a egalității de gen în sectorul energetic reprezintă includerea sistematică a necesităților, intereselor și priorităților relevante ale femeilor și bărbaților în toate politicile și activitățile instituțiilor din domeniu legate de măsurile de adaptare la schimbările climatice.

Analiza de gen este un instrument pentru a diagnostica diferențele dintre femei și bărbați în ceea ce privește activități specifice, condiții, nevoi, accesul la și controlul asupra resurselor lor și accesul acestora la beneficii de dezvoltare și de luare a deciziilor. Analiza de gen a acțiunilor privind schimbările climatice vizează integrarea celor două domenii (de gen și schimbările climatice) și oferă explicații cum impactul schimbărilor climatice și al inegalității de gen se condiționează reciproc.

Evaluarea impactului de gen (GIA) este un tip de analiză de gen, care este folosită în special la analiza politicilor/ proiecte. Evaluarea impactului de gen poate fi efectuată:

- *Ex-ante*: Pentru a evalua efectele potențiale ale modificărilor propuse a documentului de politici/ proiect. Această evaluare se efectuează în timpul etapelor de dezvoltare a unei politici sau legi (de exemplu, înainte de punerea în aplicare).

- *Ex-post*: Pentru a evalua efectele reale ale unei politici/ proiect sau a unei legi în vigoare. Această evaluare se efectuează fie în timpul punerii în aplicare a unei politici de a monitoriza efectele sale asupra bărbaților și femeilor, fie după punerea în aplicare a unei politici sau legi, pentru a evalua efectele sale asupra bărbaților și femeilor.

Egalitatea de gen se referă la exercitarea de drepturi, șanse și de responsabilități egale de către bărbați și femei, precum și de băieți și fete, în toate sferele vieții. În domeniul energetic egalitatea de gen se concentrează pe egalitatea de oportunități pentru bărbați și femei de a beneficia de politicile și serviciile din domeniul de referință.

Stereotipurile de gen – convingeri, idei, credințe care, limitând femeile și bărbații la rolurile tradiționale, afectează deciziile, valorile și comportamentul acestora în condițiile de adaptare la schimbările climatice.

1.2. Argumente în favoarea includerii dimensiunii de gen în domeniu

Femeile și bărbații au experiențe diferite, percep și identifică în mod diferit riscurile cu referire la sănătate în contextul schimbărilor climatice. Capacitățile de reducere a vulnerabilității și riscurilor sunt determinate de mai mulți factori: sărăcie, clasă socială, vârstă, etnie și relațiile de gen etc.

- Relațiile actuale de gen între bărbați și femei în reducerea riscului de calamități sunt determinate de rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților acasă și în societate (care deseori diferă prin conținut, implicare și impact).
- Treburile casnice, inclusiv asigurarea igienei și salubrității, îngrijirea copiilor și bolnavilor sunt, de obicei, considerate drept responsabilitatea femeii.

Energia este esențială pentru habitusul uman.

Identificarea și abordarea nevoilor femeilor și bărbaților reprezintă elemente critice pentru asigurarea succesului politicii în sectorul energetic.

Respectiv, **integrarea dimensiunii de gen** în politicile energetice poate spori eficiența acestora.

PROVOCĂRI REFERITOARE LA EGALITATEA DE GEN ÎN SECTORUL ENERGETIC

- Grupurile vulnerabile, precum *femeile sărace, în special cele în etate, din mediul rural, se confruntă deseori cu obstacole legate de energie* (colectarea lemnului, care necesită și timp și muncă; deficitul de combustibil) și probleme de sănătate de la arderea și colectarea lemnului – ele fiind producătoare și utilizatoare de energie primară în gospodărie.
- Predominarea ideilor neotraditionaliste, care tratează femeile doar în contextul rolurilor casnice, al maternității, limitează oportunitățile de viață ale acestora etc.
- Lipsa dimensiunii de gen în politicile energetice poate submina eficacitatea și durabilitatea proiectelor/ politicilor respective.
- Lipsa evaluării impactului de gen asupra politicii energetice duce la evaluări incomplete ale situației și subestimarea riscurilor, a impactului acțiunilor asupra femeilor și bărbaților.
- Sistemul de învățământ contribuie la reproducerea stereotipurilor tradiționale de gen prin orientarea profesională a tinerilor, limitând accesul fetelor în sectorul energetic etc.

Statistici:

- Doar 1 din 5 persoane în lume are acces la electricitate;
- 2 milioane de oameni (majoritatea copii și femei) mor din cauza arderii biomasei în casă;
- Aproximativ 10 milioane de oameni, în mare parte dintre cei săraci și de la țară, au obținut acces la servicii energetice moderne prin proiecte sprijinite de PNUD în ultimul deceniu.

TEZE ÎN FAVOAREA DIMENSIUNII DE GEN ÎN DOMENIUL ENERGETIC

- Femeile și bărbații au diferite tipuri de cunoștințe/ experiență legate de energie, fie prin rolurile lor tradiționale, or non-tradiționale (în special, în gospodăriile conduse de femei), fie în calitate de profesioniști în sectorul energetic.
- Respectiv, politicile și intervențiile promovate în domeniu trebuie să țină cont de diferențele de gen, de capacitățile diferite de a anticipa riscul, de ripostă și recuperare.
- Integrarea perspectivei de gen în programe va contribui la îmbunătățirea echității de gen în participare, beneficii și oportunități.
- Eficiența reducerii riscului calamităților, precum și a acțiunilor de prevenire, pregătire și ripostă va crește odată cu luarea în calcul a gradului de vulnerabilitate a diferitelor grupuri sociale și de gen.
- Femeile joacă un rol esențial în producerea, distribuția și utilizarea energiei, în special în comunitățile sărace. Valorificarea acestor experiențe ar contribui la realizarea mai eficientă a unor proiecte energetice.

DE CE EGALITATEA DE GEN ÎN DOMENIUL ENERGETIC?

- *Un nivel înalt de dezvoltare economică este asociat cu accesul egal al bărbaților și femeilor la resurse (inclusiv energetice), cu diminuarea inegalităților de gen ce țin de venituri etc. Respectiv, abilitarea femeilor devine factor esențial care contribuie la dezvoltarea economică și socială.*
- *Energia este esențială pentru treburile casnice. Dat fiind că femeilor/ fetelor din mediul rural le revine responsabilitatea pentru cea mai mare parte a muncii în gospodărie, accesul la energie induce o diferență semnificativă în calitatea vieții, inclusiv în sănătatea acestora.*

- *Accesul la servicii energetice moderne contribuie la reducerea sarcinilor casnice ale femeilor, oferindu-le mai mult timp pentru alte activități, precum educația, protecția sănătății, activități de antreprenariat și altele.*
- *Pe o scară mai largă, politicile energetice pot cataliza dezvoltarea națională și joacă un rol vital în reducerea sărăciei și în atenuarea efectelor negative ale schimbărilor climatice.*

DE CE EGALITATEA DE GEN, ENERGIA ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Femeile poartă povara invizibilă a crizei energetice: prin timpul și efortul alocat în pomparea apei, transportarea lemnului, prelucrarea agricolă etc.

Ele au nevoie de surse de energie moderne și mai eficiente de îmbunătățire a activității și calității vieții lor, atât acasă, în familie, cât și în afara casei.

Energia în activitățile casnice:

- iluminatul;
- prepararea bucatelor;
- încălzirea casei;
- spălatul;
- curățenia;
- igiena personală;
- îngrijirea copiilor; bolnavilor, bătrânilor etc.

EGALITATEA DE GEN, ENERGIA ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Dimensiunea egalității de gen vizează luarea în considerare a specificului de influențe a factorilor politici, socio-economici, culturali etc. în contextul schimbărilor climatice asupra sănătății și bunăstării bărbaților și femeilor în sectorul energetic

Pe parcursul vieții, femeile au acumulat cunoștințe considerabile cu privire la resursele de energie, inclusiv referitoare la metodele de localizare, de acumulare, explorare și depozitare.

Respectiv, femeile sunt nu doar victime ale schimbărilor climei și degradării mediului, dar și agenți activi ai dezvoltării/schimbării.

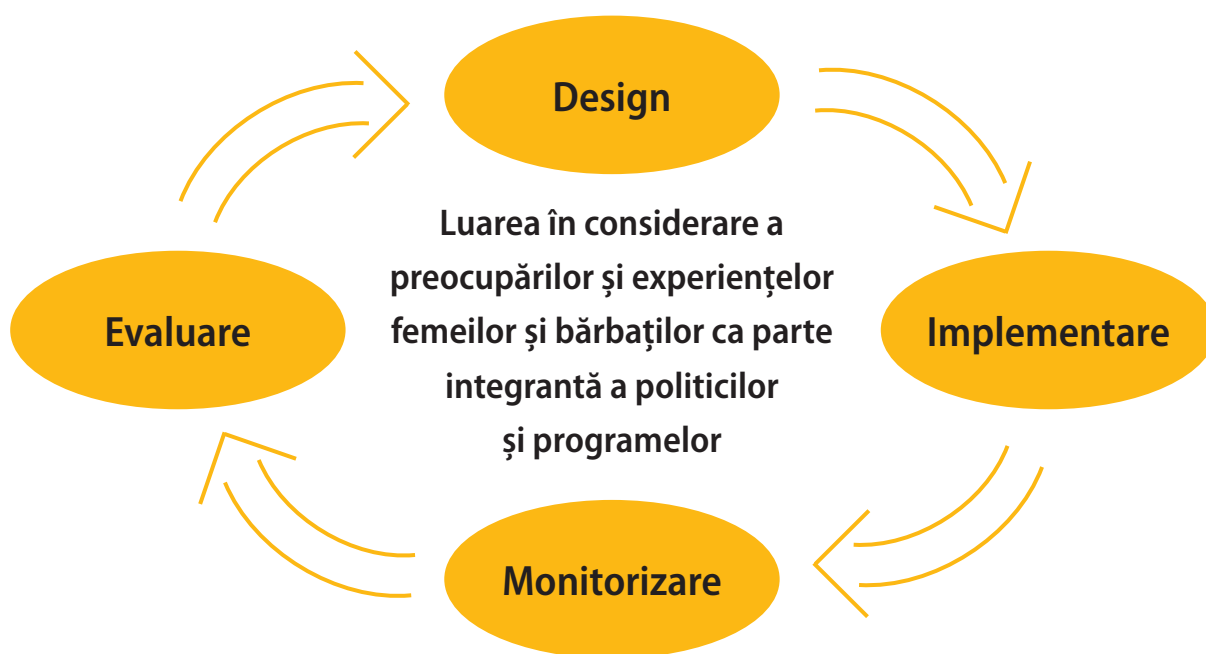

II. INSTRUMENTE DE VALORIFICARE A EGALITĂȚII DE GEN ÎN DOMENIUL ENERGETIC

Abordarea integratoare a egalității de gen/ Integrarea dimensiunii de gen în politicile din sectorul energetic înseamnă pentru factorii de decizie identificarea în mod sistematic a efectelor politicilor/acțiunilor asupra diverselor grupuri de femei și bărbați și soluționarea problemelor legate de **măsurile de adaptare la schimbările climatice**. Respectiv, acestea ar trebui să ia în considerare toate relațiile complexe dintre bărbați și femei, pentru a înțelege circumstanțele diferite în care aceștia trăiesc și activează în raport cu domeniul de referință și a analiza diferențele și diversitatea acestora.

Integrarea perspectivei de gen în planificarea și implementarea programelor

Gender mainstreaming
=
Evaluarea implicațiilor pentru femei și bărbați la orice acțiune planificată

Ignorarea dimensiunii de gen poate duce la evaluări incomplete a situației și subestimarea riscurilor. Or identificarea riscurilor și evaluarea acestora, având în vedere specificul de gen/ gradul diferit de vulnerabilitate, poate contribui la intervenții mai eficiente și cost-eficiente de reducere a riscurilor în cazul schimbărilor climatice.

INSTRUMENTE DE ANALIZĂ. METODA 4R

Metoda 4R ne oferă instrumente pentru discuții concrete privind modul în care perspectiva egalității poate fi integrată în domeniul particular sau în activitatea realizată, la fel, cum normele, în practică, guvernează munca noastră, limitează sau consolidează egalitatea de gen.

1R și 2R sunt metode cantitative de analiză și se referă la o revizuire sistematică a distribuției și utilizării resurselor.

3R și 4R sunt metode calitative și se referă la normele și valorile utilizate în activitățile comunității/ organizației/ instituției și la modalitățile de intervenție pentru schimbarea acestora.

1R – REPREZENTARE. Răspunde la întrebarea: **„Câte femei și câți bărbați?”**, oferind informații privind proporția femeilor și bărbaților aflați la toate nivelurile procesului decizional și în interiorul diferitor operațiuni, adică factorii de decizie, personalul și utilizatorii. Întrebările pot fi:

- Câte femei și câți bărbați sunt membri ai organelor de conducere/ manageri ai companiilor, structurilor ce activează în domeniu?;
- Cu câte femei și cu câți bărbați s-a luat legătura/ au fost consultați în procesul de luare a deciziilor?;
- Câte femei și câți bărbați beneficiază de asistență/ servicii în cadrul programelor/ proiectelor?;
- Câte femei și câți bărbați fac parte din echipa de implementare a programelor/ proiectelor?;
- Câte femei și câți bărbați fac parte din grupul-țintă al proiectelor, politicilor, programelor? etc.

2R – RESURSE. Răspunde la întrebarea: **Cum sunt alocate resursele pentru femei și pentru bărbați?**, oferind informații cum sunt împărțite resursele între femei și bărbați pentru diferite operațiuni (materiale, bani, timp, spațiu etc). Întrebările pot fi:

- Care sunt costurile femeilor și bărbaților pentru serviciile energetice?/ raportate la venituri?;
- Care sunt veniturile bărbaților și femeilor în urma programelor/ proiectelor?;
- Cât timp alocă femeile și bărbații pentru accesarea/ utilizarea serviciilor energetice?;
- Ce distanță parcurg femeile și bărbații până la serviciile/ sursele necesare?;
- Ce tip de servicii accesează mai frecvent/ prioritar femeile și bărbații?;
- Câte femei și câți bărbați au fost asigurați cu echipamente necesare, instruiți din programe/ proiecte etc.

3R – REALITATE. Răspunde la întrebarea: **Care sunt motivele împărțirii pe sexe și ale alocării existente a resurselor între bărbați și femei?** Acestea sunt întrebări calitative care rezultă studiind 1R și 2R. Întrebările pot fi:

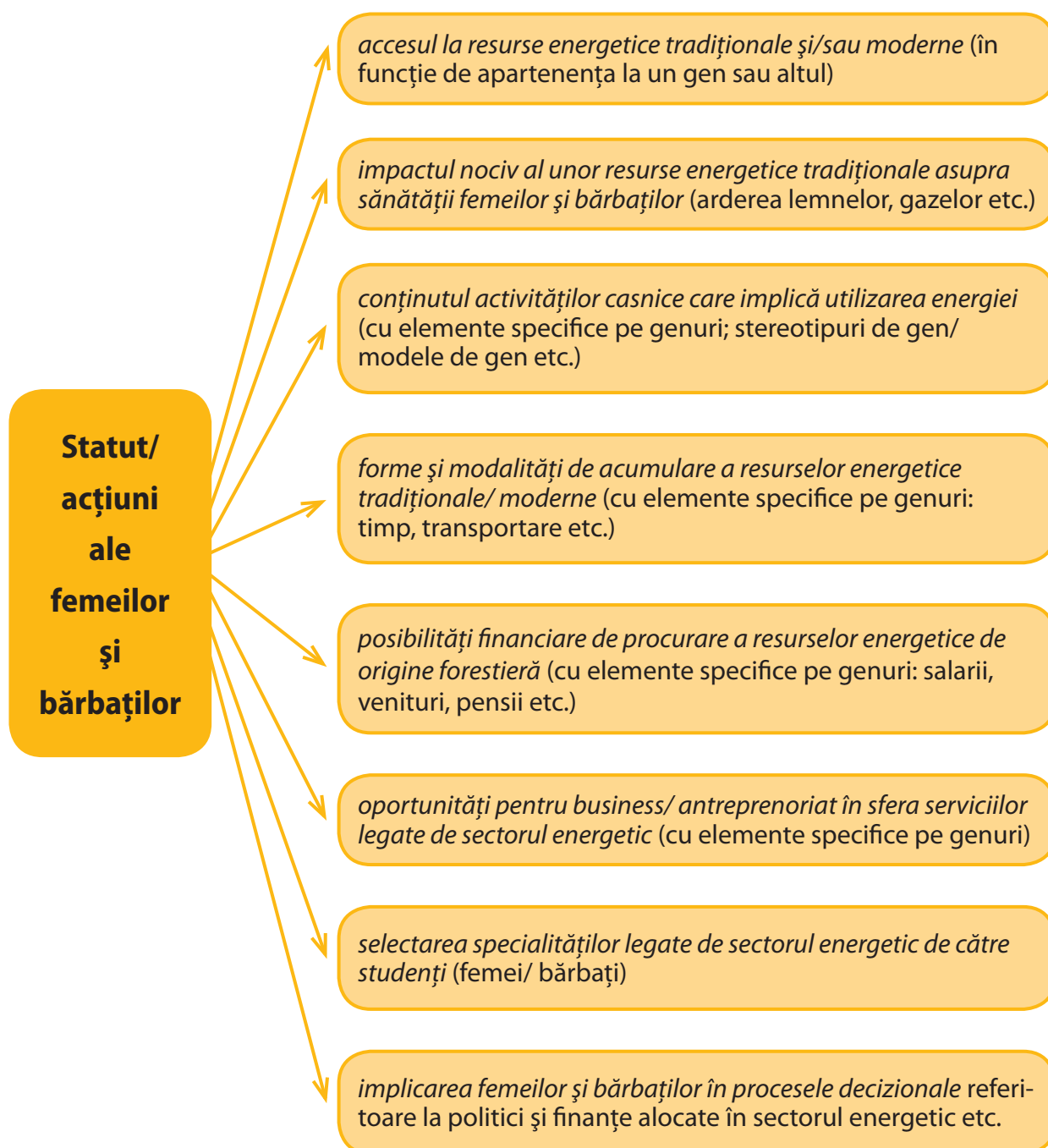
- Ce valoare este atribuită experiențelor și cunoștințelor femeilor și bărbaților în cadrul structurilor, instituțiilor, consiliilor?;
- Dacă femeile și bărbații au moduri diferite de acces la informații/programe? De ce?;
- Care este influența stereotipurilor de gen, a normelor socioculturale asupra f/b la implementarea politicii? Și invers, cum diminuează politicile stereotipurile legate de modul de viață. Efectele?;
- Cum pot fi schimbate metodele de lucru pentru ca femeile și bărbații să participe în mod egal? etc.

4R – REACȚII. Răspunde la întrebarea: **Cum răspundem la aspectele identificate?**

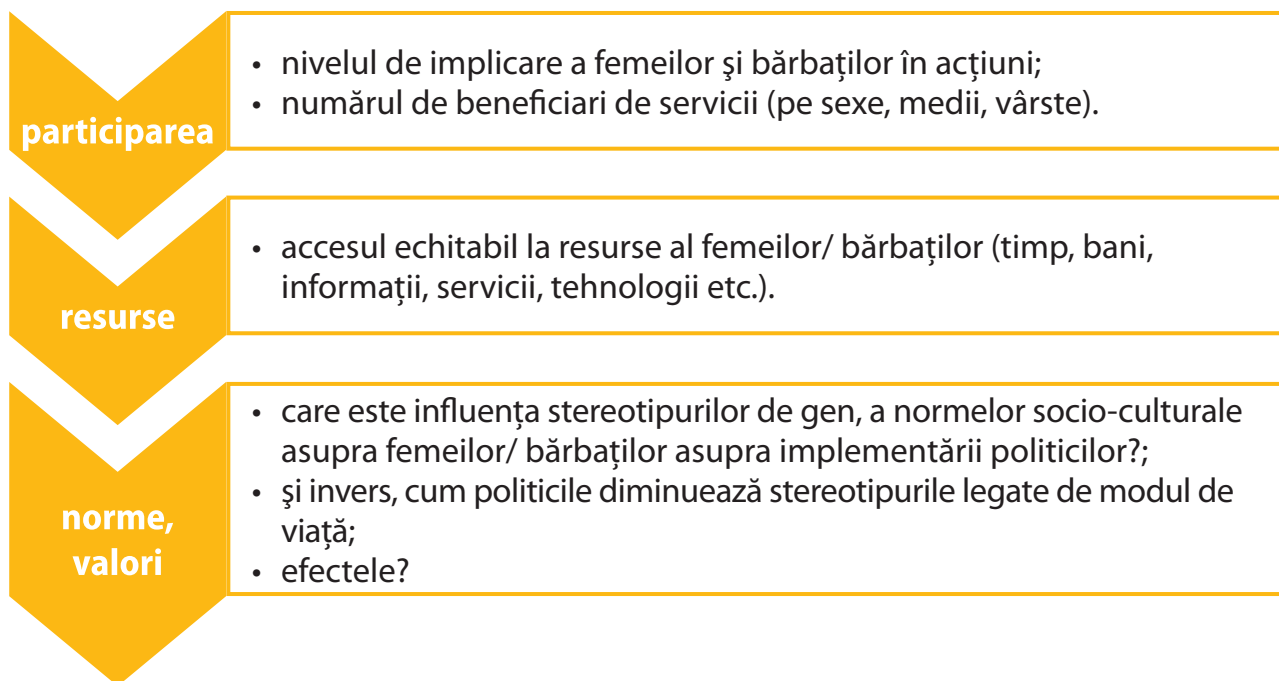
- Ce acțiuni sunt necesare pentru a remedia diferențele de gen identificate?;
- Care sunt cele mai bune metode pentru a majora implicarea femeilor în luarea deciziilor?;
- Care sunt cele mai bune metode pentru a facilita accesul la servicii pentru femei și bărbați?;
- Care sunt aspectele prioritare asupra cărora trebuie să se intervină? Etc.

ELEMENTELE CE VIZEAZĂ DIMENSIUNEA DE GEN ÎN SECTORUL ENERGETIC

ASPECTE-CHEIE PENTRU INTEGRAREA DIMENSIUNII DE GEN ÎN POLITICI

CORELAREA DOMENIULUI ENERGETIC LA NECESITĂȚILE FEMEILOR:

Forma energiei	Problemele și necesitățile femeilor:		
	Necesitățile practice	Necesitățile productive	Necesitățile strategice
Electricitatea	<ul style="list-style-type: none"> • pomparea apei pentru treburi casnice; • reducerea forței la pornirea și lucrul morilor; • iluminare; • prepararea bucatelor la plita electrică etc.; • drept rezultat – îmbunătățirea condițiilor de muncă casnică. 	<ul style="list-style-type: none"> • creșterea posibilităților pentru muncă în orele de seară; • pomparea apei în sistemele de irigare – pentru afaceri; • posibilitatea de utilizare a frigiderelor pentru păstrarea produselor preparate și vânzarea ulterioară a acestora; • energie pentru mici afaceri precum saloane de coafor, internet cafe etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • iluminarea străzilor reprezintă mai multă siguranță privind participarea la alte activități (de exemplu, cursuri de seară, reuniuni a femeilor etc.); • deschiderea orizonturilor noi prin radio, TV, Internet; • etc.
Utilizarea biomasei (aprovizionare, conversiune, tehnologie)	<ul style="list-style-type: none"> • îmbunătățirea sănătății grație sobelor mai bune (reducerea gazelor dăunătoare); • mai puțin timp și efort în colectarea și transportarea lemnului pentru foc. 	<ul style="list-style-type: none"> • mai mult timp pentru activități productive; • costuri mai mici pentru producerea căldurii pentru activități generatoare de venituri. 	<ul style="list-style-type: none"> • controlul resurselor naturale forestiere din comunitate; • crearea cadrului de management al resurselor forestiere; • etc.
Mecanică	<ul style="list-style-type: none"> • măcinarea produselor • transportarea apei și culturilor, produselor etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • creșterea varietății antreprenoriatului. 	<ul style="list-style-type: none"> • transportul permite accesul la oportunități comerciale și sociale/ politice.

Informația tradusă și adaptată după: Gender, energy for sustainable development: a toolkit and resource guide, UDP, 2004

POTENȚIALI INDICATORI CARE POT FI UTILI ÎN VEDEREA ELABORĂRII PROFILULUI SECTORIAL PRIN PRISMA DE GEN

- Rata bărbați/ femei – locuitori ai regiunilor, potențiali utilizatori ai rețelelor electrice pe medii: rural/ urban;
- Utilizatori ai surselor tradiționale de energie (lemne, gaz natural, cărbune etc.) pe sexe/ cap de gospodărie, pe grupuri de vârstă, pe medii;
- Rata bărbați/ femei cap de gospodărie-deținători/ utilizatori ai tehnologiilor moderne de energie (turbine, baterii solare, biogaz etc.), pe medii: rural/urban;
- Rata bărbați/ femei utilizatori de surse alternative/ ai biomasei pe medii: rural/ urban
- Rata bărbați/ femei cap de gospodărie – utilizatori ai obiectelor electrice pe medii: rural/ urban;
- Rata cheltuielilor financiare pentru servicii electrice pe sexe/ cap de gospodărie, pe grupuri de vârstă, pe medii raportate la venituri;
- Rata bărbați/ femei beneficiari de alocații pentru încălzire pe medii: rural/ urban;
- Forța de muncă după nivelul de educație, pe sexe și medii;
- Rata bărbați/ femei din numărul total al colaboratorilor sectorului pe diferite tipuri de activitate: instalare, reparație, curățare, amenajare etc. Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de 25-49 de ani cu un copil sub 3 ani, care trăiesc într-o gospodărie și fără copii care trăiesc în gospodărie, pe sexe;
- Rata mortalității în urma accidentelor din sectorul energetic al populației generale pe sexe, pe medii și grupe de vârstă, pe tipuri de accidente (incendii, accidente ale utilajului electric, electrocutare etc.);
- Rata bărbați/ femei, care au suferit în urma accidentelor din sectorul energetic, pe medii și grupe de vârstă/ pe tipuri de accidente (incendii, accidente ale utilajului electric, electrocutare etc.);
- Rata bărbați/ femei din numărul total al colaboratorilor sectorului instruiți cu privire la schimbări climatice;
- Rata bărbați/ femei din numărul total al populației instruite cu privire la securitatea în sectorul energetic;
- Numărul de ore consumate pe săptămână pentru activități casnice legate de producerea/ utilizarea energiei (bărbați/ femei) pe medii: rural/ urban;
- Ponderea angajaților în lucru cu normă incompletă, pe sexe;
- Rata bărbați/ femei beneficiari de recompense în cazul riscurilor climatice din sector pe medii: rural/ urban;
- Salariile medii pe sexe și tipuri de activitate pe medii: rural/ urban;
- Discrepanțe de gen în salarizare;
- Numărul de studenți/ elevi care studiază în învățământul mediu de specialitate și superior în domeniul energetic;
- Salariați ocupați în condiții de muncă grele și nocive pe sexe;
- Ponderea surselor alocate din bugetul de stat pentru realizarea programului de securitate în contextul schimbărilor climatice etc.;
- Nr. conducătorilor de întreprinderi din sector (conform mărimii întreprinderii, activității economice/ producători-consumatori de energie) pe sexe, medii. De ex.: prelucrarea metalelor grele, textile, fabrici de ulei etc.;
- Ponderea persoanelor cu acces la credite, pe sexe.

RECOMANDĂRI

- Dimensiunea de gen trebuie inclusă în documentele de politici, în procesul de realizare a activităților de adaptare, în alocațiile financiare, în procesul de monitorizare și evaluare a schimbărilor climatice;
- Organizațiile locale ale societății civile, în special organizațiile ce reprezintă grupurile vulnerabile, inclusiv femeile, urmează să se implice activ în procesul de consultări publice referitoare la programele de adaptare;
- Trebuie fortificate capacitățile de înțelegere și susținere la nivel de guvern, administrație publică locală a intervențiilor privind reducerea riscului schimbărilor climatice prin prisma necesităților de gen;
- Domeniul energetic trebuie să ofere servicii energetice accesibile, de calitate, moderne, reducând impactul nociv al unor resurse energetice tradiționale asupra sănătății femeilor și bărbaților;
- Sistemul educațional trebuie să contribuie la formarea deprinderilor de supraviețuire în situații de calamități naturale la fete și băieți/ formarea parteneriatelor de gen în toate sferile;
- Se impune realizarea unor programe de informare și educare a diferitelor categorii de populație referitoare la impactul schimbărilor climei asupra sănătății și formarea unui comportament responsabil și adecvat la femei și bărbați în timpul calamităților naturale;
- Strategiile de adaptare trebuie concentrate pe fortificarea capacităților adaptive la nivel comunitar și individual etc.;
- Este necesară crearea unei rețele naționale de instituții de cercetare și de grupuri de experți, constituite proporțional din femei și bărbați, care să asigure realizarea unor soluții inovatoare specifice contextului, în domeniul gestionării riscului schimbărilor climatice;
- Elaborarea metodologiei de colectare, procesare, actualizare, gestionare și diseminare a datelor, inclusiv a celor sensibile la gen, pertinente schimbărilor climatice cu referire la sectorul energetic etc.

REFERINȚE

- Gender mainstreaming in emergency management: opportunities for building community resilience in Canada // PHAC, Government of Canada, 2008
- Gender perspectives: integrating disaster risk reduction into climate change adaptation // UNISDR, 2008
- Gender sensitive disaster management: a toolkit for practitioners // Earthworm Books, 2008
- Stories from the Pacific: the gendered dimensions of disaster risk management and adaptation to climate change // AusAid, Government of Australia; UNDP, 2009
- Training manual on gender and climate change // Global Gender and Climate Alliance; IUCN; UNDP, 2008
- <http://www.energia.org/who-we-are/why-gender-energy/>
- www.yumpu.com/en/document/view/37764996/pb3-africa-gender-and-energy UNDP_Training_Module_Gender_and_Energy, 2012

© OFICIUL „SCHIMBAREA CLIMEI”, MINISTERUL MEDIULUI

DATE DESPRE PROIECT

Climate Change Office, Ministry of Environment
Republic of Moldova, Chisinau
156a Mitropolit Dosoftei street, office № 37
Tel./Fax: +373 22 719131

Oficiul „Schimbarea Climei”, Ministerul Mediului
Str. Mitropolit Dosoftei nr. 156 a, biroul nr. 37
MD 2004, Chişinău, Republica Moldova
Tel./Fax: +373 22 719131

Autoare: Valentina BODRUG-LUNGU, expertă în gender